

EVOLUȚIA HIV ÎN REPUBLICA MOLDOVA

Dumitru CARATA, dr., conf. univ.

Summary

HIV infection in Republic of Moldova is a major public health issue because of increased of morbidity, extending the geographic range, impaired young population of reproductive age, increasing the proportion of those infected the heterosexual way and share infected women.

Sigla HIV reprezintă cele trei litere inițiale ale celor trei cuvinte englezești ce denumesc virusul:

- HUMAN – umane
- IMMUNODEFICIENCY – imunodeficienței
- VIRUS – virusul

Virusul imunodeficienței umane – HIV, într-un termen relativ scurt a afectat toate continentele și țările. Pandemia cauzată de HIV prezintă un pericol real pentru omenire, securitatea unor state, aducând cele mai mari prejudicii morale, sociale și economice. În linii generale, procesul epidemic în țările Europei de Est se caracterizează prin următoarele particularități:

- peste 80% din numărul persoanelor infectate sau bolnave sunt la vârsta de până la 30 ani (în țările Europei de Vest cota acestui grup de vârstă constituie doar 30%);
- creșterea rolului căii sexuale de răspândire și tendinței de extindere a infecției în rândurile populației generale;
- existența factorilor sociali și comportamentali (situația socio-economică nefavorabilă, migrația intensivă a populației, utilizarea de către tineret a drogurilor intravenos), care favorizează răspândirea virusului HIV.

SIDA (sindromul imunodeficienței dobândite) este cauzat de virusul imunodeficienței umane (HIV), un retrovirus din familia lentivirusurilor, familie rămasă necunoscută până în anii 1983. În acel an, cercetătoarea franceză Barré-Sinoussi și colaboratori ai acesteia izolează de la pacienții cu adenopatie (creșterea în dimensiune a

ganglionilor limfatici din zonele [axilare](#), [inghinale](#), [cervicale](#)) un virus pe care îl denumesc „virus asociat limfadenopatiei” (LAV - Lymphadenopathy Associated Virus). Tot în acel an, în [S.U.A.](#), Gallo și colaboratori ai săi izolează un virus pe care îl denumesc HTLV-III (Human T-cell Lymphotropic Virus type III). LAV și HTLV se dovedesc în final ca fiind același tip de virus, virus care primește numele de HIV. Începând de la acea dată, s-a răspândit în jurul lumii, infectând [milioane](#) de persoane. Rezultatul infectării cu HIV este distrugerea sistemului imunitar, iar din această cauză toate persoanele infectate sunt predispuse la infecții ocazionale și complicații neoplazice [3].

Cert este faptul că infecția cu HIV variază foarte mult în funcție de zone geografice, sex, vârstă și anumite grupe de risc (homosexuali, bisexuali, heterosexuali cu parteneri multipli, prostituate, copii polispitalizați etc). Chiar și în aceeași țară, prevalența infecției cu HIV variază foarte mult, date fiind anumite pattern-uri comportamentale și stiluri de viață specifice (drogați, homosexualism, bisexualism). Numărul real de cazuri este mult mai mare, date fiind posibilităților reduse de control epidemiologic, insuficiența diagnosticului, întârzieri în raportare etc.

Evoluția infecției HIV (decurge în 4 etape).

Faza (etapa) acută (4-6 săptămâni).

După 2-6 săptămâni de la infecție, pot apărea simptome asemănătoare cu gripa: temperatură, transpirație nocturnă, greață, [limfangită](#).

Simptomele cel mai des întâlnite sunt:

- 80% [temperatură \(hipertermie\)](#);
- 75% oboseală;
- 68% stare generală alterată cu impresie de boală;
- 54% [cefalee](#) – dureri de cap;
- 54% [inapetență](#);
- 54% [artralgi](#) – dureri articulare;
- 51% erupții cutanate;

- 51% transpirații nocturne;
- 49% [mialgii](#) – dureri musculare;
- 49% greață;
- 46% [diaree](#);
- 46% combinația temperatură + erupții cutanate;
- 44% [faringită](#) – dureri de gât;
- 37% ulceratii – [afte bucale](#);
- 34% ceafă înțepenită (probabil din cauza nodulilor limfatici umflați din zonă datorate [limfangitei](#));
- 32% scădere în greutate mai mare de 2,5 kg;
- 24% sensibilitate luminoasă.

Sunt pacienți care nu observă simptomele de mai sus, sau acestea lipsesc.

Pentru diagnosticarea unei infecții acute cu HIV este necesar (pe lângă simptomele de mai sus) și un rezultat pozitiv al testului HIV-ARN (respectiv prin [reacția de polimerizare în lant](#) sau PCR) și un test de confirmare negativ sau la limita negativității – Western Blot.

Faza (etapa) latentă de boală (durează de regulă câțiva ani).

În această perioadă se înmulțesc virusurile HI ([HIV](#)). Persoanele afectate care știu de infecție nu au simptome fizice, clinice ci doar psihice.

Faza (etapa) a treia (A)ids (R)elated (C)omplex. Simptomele sunt identice cu infecția acută, dar nu mai dispar.

Faza (etapa) de boală SIDA. SIDA, ca boală, este definită când apar bolile care descriu boala la un pacient HIV seropozitiv. Acestea se numesc boli, [infecții oportuniste](#). Acestea sunt inofensive pentru un pacient cu sistemul imun sănătos. Sistemul imun slăbit sau distrus al unui pacient HIV seropozitiv nu se mai poate apăra de acești [agenți patogeni](#) inofensivi pentru un pacient cu sistem imun intact și apar bolile sus-enumerate. Limfocitele T sunt reperul care arată gradul afectării sistemului imun. Indicația de terapie este dată de scăderea lor sub limita de 200-400 de celule/pl.

S-a elaborat teoria conform căreia nu toți infecția HIV trec la faza de boală, dar teoria nu a putut fi încă confirmată [4].

Organizația Mondială a Sănătății (OMS) estimează că, în lume, media pe zi a cazurilor noi de infecție HIV se situează între 16.000 și 18.000. Cazurile estimate se calculează astfel:

- SUA = se înmulțește cu 10 numărul cazurilor declarate oficial;
- AFRICA = se înmulțește cu 20 numărul cazurilor declarate oficial;
- ROMÂNIA, MOLDOVA = se înmulțește cu 10-15 numărul cazurilor declarate oficial.

Astfel, luând în considerație amploarea infecțiilor estimate, numărul acelor care sunt infectați HIV/bolnavi SIDA depășește în prezent cifra de 50 milioane cazuri. *Dacă la început, majoritatea bolnavilor de HIV/SIDA era reprezentată de bărbați, astăzi a crescut îngrijorător numărul femeilor și copiilor infectați, iar 50% dintre cei infectați se situează în grupa de vârstă 15-24 ani. În Europa, România ocupă primul loc în ceea ce privește numărul copiilor infectați HIV/bolnavi SIDA și se află, prin numărul total de cazuri, mai aproape de țările occidentale decât de cele din Centrul și Estul Europei [2].*

Infecția HIV/SIDA în Republica Moldova constituie o problemă majoră de sănătate publică datorită morbidității sporite, afectării populației tinere de vârstă reproductivă și impactului socio-economic negativ. Combaterea maladiilor social condiționate, cum este HIV/SIDA și tuberculoza, constituie o prioritate a Guvernului în contextul menținerii sănătății publice, fiind transpusă în angajamentele asumate de noi la nivel internațional, dar și într-un bogat cadru strategic și normativ național.

Implementarea acestor politici a adus roade considerabile. Republica Moldova este unica țară în Regiunea Europei de Est și Asiei Centrale care a obținut menținerea unei poveri joase de HIV. Am reușit să menținem situația epidemiologică ca epidemie HIV concentrată în grupurile de risc sporit de infectare. Datorită acestui fapt, răspândirea

infecției în populația generală este la un nivel mult mai jos comparativ cu țările din CSI.

Oricum, numărul persoanelor infectate cu HIV este în continuă creștere. Oricine poate fi infectat, indiferent de rasă, vârstă, sex. Riscul unei pandemii nu a fost niciodată mai mare ca în zilele noastre. De aceea trebuie să ne informăm cu toții cât mai mult în acest domeniu.

On perioada anilor 1987 – 01.01.2017 au fost depistate **11038** persoane infectate cu HIV, **4591** femei și **6447** bărbați.

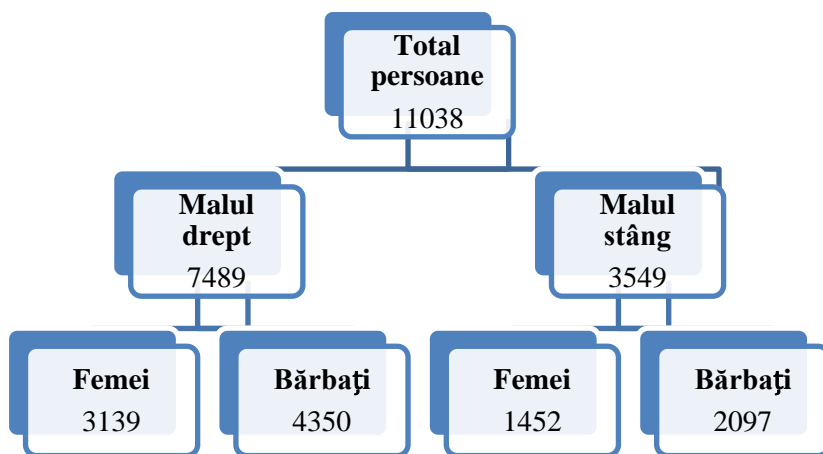

Figura 1. Repartizarea cazurilor HIV înregistrate în Republica Moldova

Cumulativ, **stadiul SIDA** a fost stabilit la **3439 persoane** (31,2% din numărul de persoane HIV pozitive diagnosticate), după cum urmează:

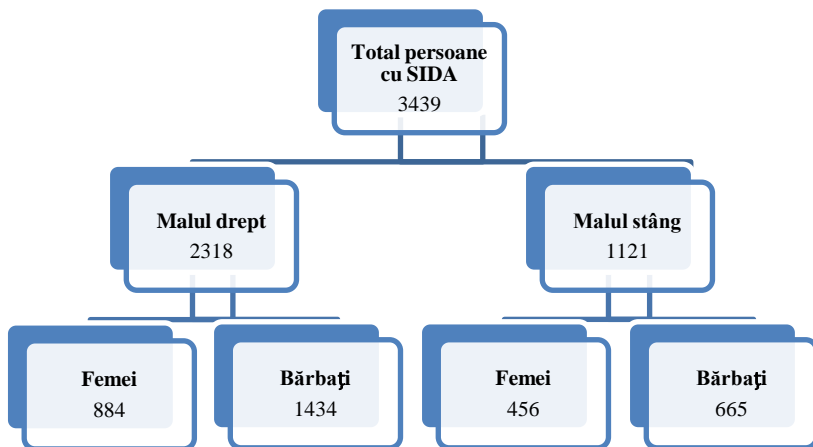

Figura 2. Repartizarea cazurilor SIDA înregistrate în Republica Moldova

Cumulativ, **au decedat 2611 persoane** (23,7% din numărul total de persoane diagnosticate cu HIV).

Pe parcursul **anului 2016** au fost diagnosticate **832 cazuri noi**, în 2015 - 818.

Incidența infecției HIV la 100 000 populație, în anul 2016 a constituit 19,89, în 2015 – 20,15.

Tabelul 1. Incidența HIV pe grupe de vârstă anul 2016 R. Moldova

Vârsta	Total MD			Total MS			Total RM		
	caz MD	populația	incidența	caz MS	populația	incidența	caz RM	populația	incidența
0-39	413	2002828	20,62	148	257294	57,52	561	2260122	24,82
40>	190	1550228	12,26	81	261334	30,99	271	1811562	14,96

Majoritatea persoanelor depistate cu infecția HIV în anul 2016 sunt persoane tinere – 67,4%.

Tabelul 2. Distribuția cazurilor HIV în funcție de vârstă, gen și locul de trai depistați în anul 2016

ta	Total MD					Total MS					Total RM				
	M	F	RUR	URB	TOTAL	M	F	RUR	URB	TOTAL	M	F	R	URB	TOTAL
0-1	4	2	5	1	6	0	1	0	1	1	4	3	5	2	7
2-5	1	1	1	1	2	0	0	0	0	0	1	1	1	1	2
6-10	0	0	0	0	0	0	1	0	1	1	0	0	0	1	1
11-14	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
15-17	1	1	2	0	2	0	2	0	2	2	1	3	2	4	4
18-19	5	11	9	7	16	1	3	2	2	4	6	14	11	20	20
20-24	21	33	35	19	54	5	10	7	8	15	26	43	42	69	69
25-29	68	44	62	50	112	21	21	17	25	42	89	65	79	154	154
30-34	67	48	63	52	115	29	11	13	27	40	96	59	76	155	155
35-39	66	40	43	63	106	27	16	14	29	43	93	56	57	149	149
40-49	60	40	56	44	100	30	19	17	32	49	90	59	73	149	149
50-59	27	32	31	28	59	13	11	6	18	24	40	43	36	83	83
60>	19	12	13	18	31	6	2	2	6	8	25	14	15	39	39
Total	339	264	320	283	603	132	97	78	151	229	471	361	397	435	832

La 01.01.2017 **prevalența** infecției cu HIV în republică a constituit 204,33 cazuri la 100000 populație.

Conform datelor fișelor, la 01.01.2016, privind notificarea și anamneza epidemiologică în cazul infectării cu HIV, calea de transmitere heterosexuale a fost determinată în 85,4% cazuri noi, consumul de droguri – în 6,9% cazuri, transmiterea homosexuală – în

2,1% cazuri, transmiterea de la mamă la copil – în 0,7% cazuri și la 4,9% cazuri calea de transmitere nu a fost determinată.

Evoluția procesul epidemic pentru ultimii ani se caracterizează prin următoarele particularități:

- Numărul persoanelor infectate cu HIV este în permanentă creștere.

- Aria geografică de răspândire a infecției HIV/SIDA se extinde în toate raioanele republicii. Infecția se depistează cât în rândul populației urbane, atât și rurale. Ca și în anii precedenți, cea mai înaltă răspândire a virusului are loc în mun. Bălți și raioanele Hâncești, Florești, UTA Gagauzia, Ialoveni, Ocnîța, Căușeni, iar în teritoriile de Est ale republicii – în orașul Tiraspol și raionul Râbnîța.

- Până în anul 2000, procesul epidemic a fost determinat de răspândirea virusului HIV în rândul utilizatorilor de droguri intravenos (UDI). În ultimii 15 ani se manifestă scăderea ponderii UDI, de la 78,57%, în 2001 la 26,20%, în 2008 și 7%, în 2015, sporirea proporției celor infectați pe cale heterosexuale, de la 18,10 %, în 2001 la 72,05%, în 2008 și 85,4%, în anul 2015.

- A sporit ponderea femeilor infectate cu HIV, de la 26,72 %, în 2001 la 41,59 %, în 2017. Implicarea femeilor în procesul epidemic creează premise de infectare prenatală.

- Infecția HIV, în mare măsură, afectează persoane tinere, aproximativ 67% din bolnavi diagnosticați în anul 2016 au vârsta până la 40 de ani [1].

În scopul redresării situației în infectarea cu HIV se propune:

- ✓ A evalua și monitoriza factorii comportamentali care favorizează răspândirea infecției HIV.

- ✓ A activiza informarea populației, a spori accesul la consiliere confidențială benevolă pre- și post- testare la HIV, depistarea precoce a cazurilor noi de infecție cu HIV.

- ✓ A efectua supravegherea epidemiologică, inclusiv în grupurile cu risc sporit de infectare.

✓ A intensifica lucrul profilaxiei primare la nivelul medicilor de familie, inclusiv în rândul femeilor și familiilor tinere.

✓ A întreprinde măsuri profilactice în rândul grupului larg de populație, îndeosebi în rândul adolescenților, tinerilor, migranților, persoanelor de vârstă fertilă.

✓ A continua propagarea aderării persoanelor cu HIV/SIDA la terapie antiretrovirală specifică.

Bibliografie

1. Centrul Național Științifico-Practic De Medicină Preventivă, Buletin Informativ „*Situația Epidemică în Infecția HIV/SIDA*”, 2001 - 2016.
2. Iftimoaei, M. (coordonator), „*Ghid de Asistență Socială a persoanelor infectate și afectate HIV/SIDA*”, Fundația „Alături de Voi”, Iași, 2004.
3. Nedelcu, I., „*HIV*AIDS*SIDA*”, Editura Militară, București, 1991.
4. Pleșca, D., „*Infecția HIV la copii*.. Editura Amaltea, București, 2010.